

HARRISBURG, DEU ANYS DESPRÉS

A la matinada del 28 de març de 1979 -fa, doncs, deu anys- va tenir lloc a l'illa de les Tres Milles, a Harrisburg, Pennsilvània, un accident que va significar l'inici de la fi de l'energia nuclear per a la producció d'electricitat a Nord-amèrica. El que s'ha conegut popularment com TMI ha significat, als EUA, un apassionat debat sobre la viabilitat de l'energia nuclear com a font d'energia segura, fiable, etc.

Moltes comunitats locals van aprofitar aquest fet per oposar-se a la construcció de centrals nuclears al seu terme, o fins i tot per oposar-se a la concessió de permisos de funcionament. Però per la comunitat que viu a la rodalia de TMI i per la gent que viu al centre de l'estat de Pennsilvània, el mal de cap que va començar aquell 28 de març continua.

La quantitat de radiació alliberada al medi ambient durant l'accident, és encara un misteri. Per això la comunitat de TMI ha estat lluitant per poder disposar d'un millor sistema de monitoratge ambiental de la radioactivitat. En dos dels últims estudis encarregats pel TMI Public Health Fund es critiquen els sistemes de mesura de la radiació que hi ha a les rodalies de TMI. Un tercer estudi, recentment publicat pel mateix Fund, manté que els sistemes de monitoratge de radiactivitat que hi ha a l'entorn de les centrals nuclears nord-mericanes són inadequats.

El TMI Public Health Fund és el fruit d'una resolució judicial produïda a causa d'un procés instat per associacions ciutadanes contra la Metropolitan Edison (l'empresa explotadora de TMI). La finalitat d'aquesta Fundació és finançar estudis sobre: a) vigilància i mesura de la radiació, b) efectes sobre la salut deguts a l'accident de TMI, c) efectes sobre la salut de les baixes dosis de radiació, d) plans d'emergència; i e) educació del públic en general. El Consell Científic del Fund està dirigit pel professor E. Radford (que va presidir l'últim comitè BEIR -Biological Effects of Ionizing Radiation-, de l'Acadèmia de Ciències dels EUA) i pel professor K.Morgan (que va ser president de la Comissió Internacional de Protecció Radiològica). El Fund està supervisat per la jutge Sylvia Rambo, de la Cort de Justícia del Middle District de Pennsilvània. Perquè la Cort accepti els estudis proposats cal que les dues parts (a que va instar el procés i la que va ser objecte de procés) es posin d'acord.

Síntomes sospitosos.

Tot i que la quantitat de matèries radioactives que es van escapar del nucli de la unitat 2 del complex nuclear de TMI no és gens clara, ha ha uns evidents i discernibles efectes sobre les persones residents a la zona que han viscut les conseqüències físiques i psíquiques de l'accident ocorregut ara fa justament 10 anys.

Força gent ha manifestat haver tingut símptomes identificables amb les típiques que es declaren després d'una exposició a la radioactivitat. Síntomes semblants als experimentats per persones afectades per les conseqüències de les proves nuclears realitzades al desert de Nevada i a l'oceà Pacífic.

Actualment hi ha presentats davant els tribunals uns 2.000 plets pels efectes sobre la salut de les persones. Aquests plets, pendents de resoldre encara, van ser instats per residents a la zona, treballadors de la central nuclear, periodistes que van cobrir la informació de l'accident, etc. Lluiten judicialment contra els qui van dissenyar,

construir i fer funcionar la unitat 2 de TMI. Molts altres litigis s'han resolt al marge dels tribunals. Fins i tot s'ha arribat a indemnitzar amb un milió de dòlars (115 milions de pessetes) els familiars d'un nen nascut amb la síndrome de Down (mongolisme).

I mentre el debat referent als efectes sobre la salut és als tribunals de justícia, la descontaminació i la neteja del reactor accidentat constinua. Materials procedents del nucli són estudiats a l'INEL (Idaho National Engineering Laboratory, que depèn del Departament d'Energia del govern federal). Avui, els científics estan convençuts que la temperatura al nucli del reactor va arribar a 3.000 graus. El 75 % del nucli del reactor va ser danyat, aproximadament la meitat del nucli es va fondre i unes 20 tones de material fos van caure al fons del vas del reactor.

Es preveu que el nucli sencer del reactor accidentat sigui traslladat a l'INEL per investigar-lo. Fins a les darreries del mes de gener de 1989 s'havien noliejat 18 trens sencers de càrrega per recórrer els gairebé 4.500 km necessaris, travessant 10 Estats, per transportar materials de TMI als centres de recerca. La General Public Utilities (GPU, empresa propietaria dels reactors de TMI) preveu que els 8'7 milions de litres d'aigua radioactiva acumulada in situ a conseqüència de l'accident -i que conté triti, cesi i estronci radioactius- vagin sent evaporats directament a l'atmosfera. La raó: així GPU s'estalviarà els 800.000 dòlars (uns 92 milions de pes.) que els costaria l'emmagatzematge permanent. Evidentment aquests plans tenen l'oposició de molts grups locals i federals.

Els treballs segueixen

La descontaminació i neteja del reactor accidentat, que alegrament es va anunciar que estaria completa al final de l'any 1982, encara avui no s'ha acabat, i el cost acumulat d'aquests treballs ascendeix a la quantitat de 1.000 milions de dòlars (l'equivalent a 115.000 milions de pes.). La GPU ha anunciat recentment que preveu clausurar la unitat 2 de TMI abans que s'hagin acabat del tot els treballs de descontaminació, deixant al lloc molts components altament radioactius. La GPU tampoc ha estat capaç de manifestar qui es farà càrrec dels costos de vigilància d'aquí a 30, 50, 90 o més anys.

La descontaminació del reactor és solament una part de la història. Grups de ciutadans i els seus representants als Ajuntaments han perdut una batalla que ha durat més de 6 anys i mig contra la reobertura de la unitat 1 de TMI. Es va autoritzar el funcionament d'aquesta unitat amb les mateixes persones que, com tots els informes oficials van explicar, van arribar a rècords increïbles de mala gestió, les mateixes persones que van amagar informació a les autoritats estatals i federals, impedit que es prenguessin mesures per protegir els habitants de la zona, les mateixes persones que van alliberar il·legalment 43.000 curies de kriptó-85 i altres gasos radioactius quan encara no feia un any de l'accident, les mateixes persones que amenaçaven els treballadors que denunciaven violacions de les normes de seguretat en el transcurs dels treballs de descontaminació del reactor accidentat, la mateixa empresa que va ser condemnada per accions criminals segons la US Atomic Energy Act.

Deu anys després de l'accident, la gent que viu a la rodalia de TMI afronta tota aquesta problemàtica. Mentrestant, a Catalunya tenim quatre reactors nuclears en funcionament (quan no estan aturats per disfuncions), s'escatima informació a la població, els plans d'emergència nuclear fan riure, per no dir plorar, els aparells de monitoratge de la radioactivitat deixen de funcionar quan hi ha tempesta, etc. etc.

Una vegada més: “Nuclear ? No, gràcies”.

Josep Puig i Boix

Doctor enginyer industrial, professor de recursos energètics a la UAB i membre del Grup de Científics i Tècnics per un Futur No Nuclear

publicat a l'AVUI, diumenge, del 26 de març de 1989